

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Запорізький національний технічний університет

Методичні рекомендації
щодо організації самостійної роботи студентів
з дисципліни «Етика та естетика»
для студентів денного відділення
спеціальності 022 «Дизайн»

2018

Методичні рекомендації щодо організації самостійної роботи студентів з дисципліни «Етика та естетика» для студентів денного відділення спеціальності 022 «Дизайн» / Укл.: Ємельяненко Є.О. – Запоріжжя: ЗНТУ, 2018. – 22 с.

Методичні рекомендації містять загальні положення щодо організації самостійної роботи студентів з дисципліни «Етика та естетика», теми для індивідуальної роботи, тестові завдання, проблемно-пошукові завдання та вправи, орієнтовні питання для підсумкового контролю, перелік рекомендованої літератури.

Укладачі:

к.філос.н., доцент кафедри філософії Ємельяненко Є.О.

Відповідальний за випуск: к.філос.н., доцент Ємельяненко Є.О.

Рецензент:

Нестеренко Г.О. – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри інновацій та інформаційної діяльності в освіті Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова;

Затверджено

на засіданні кафедри філософії ЗНТУ

№ 7 від «24» квітня 2018 р.

Рекомендовано до видання НМК гуманітарного факультету, протокол № 7 від «26» квітня 2018 р.

Зміст

Основні положення.....	4
Методичні рекомендації до самостійної роботи.....	6
Індивідуальні завдання з модулю «Етика».....	7
Тестові завдання з модулю «Етика».....	8
Проблемно-пошукові завдання з модулю «Етика».....	10
Індивідуальні заняття з модулю «Естетика».....	11
Тестові завдання з модулю «Естетика».....	12
Проблемно-пошукові завдання з модулю «Естетика».....	14
Орієнтовні питання для підсумкового контролю.....	15
Список рекомендованої літератури.....	18

Основні положення

В загальній спрямованості сучасного гуманітарного знання до ствердження пріоритету індивідуально-особистісних сенсожиттєвих орієнтацій проблема всебічного осмислення моралі постає однією з найактуальніших і безпосередньо пов'язується з виявленням найглибших світоглядних засад людського буття.

Тож немає жодного сумніву, що навчально-виховний процес вищої школи не може бути цілісним та гармонійним без включення до гуманітарного циклу дисциплін курсу, що дає узагальнюючі, систематизовані знання про історичне й сьогоденне співбуття людей, про мораль, – етики; а також курсу, який дозволяє зрозуміти закономірності осягнення світу за законами краси, – естетики.

В умовах національного відродження України особливої гостроти набуває проблема культурної самоідентифікації особистості, що вимірюється насамперед рівнем її власної відповідальності за майбутнє національної культури. І тут є один-єдиний шлях культурного саморозуміння – це шлях послідовного, вимогливого усвідомлення сутності моральної культури, процесу її творення і особливостей перетворення загальнокультурних надбань людства в індивідуальний світ культури.

Саме цей шлях пропонує нам курс «Етика та естетика» – дисципліна, яка викладається в усіх європейських університетах протягом багатьох років. В цьому контексті важливо підкреслити ще один аспект, що актуалізує викладання даного курсу саме в системі університетської освіти. Цей аспект пов'язаний з усвідомленням тієї ролі, яку відіграє університет в європейській культурі протягом багатьох століть. Університет для Європи – це символ науки, культури й духовності, джерело вільного розвитку людських культуротворчих можливостей, здібностей. Тому без таких дисциплін, як етика та естетика, неможливо вирішувати задачі університетської освіти.

Запропоновані методичні рекомендації відповідають робочій навчальній програмі з етики та естетики, що розроблена на основі рекомендацій Міністерства освіти і науки України.

Мета курсу полягає у залученні студентів до фундаментальних моральних та естетичних цінностей, перетворення їх у стійкі переконання та мотиви поведінки, пробудження відчуття відповідальності за самовдосконалення, формування умінь

орієнтуватися у світі людських відносин і художнього життя з позицій гуманізму.

Основними завданнями курсу етики та естетики є:

- формування системи знань про класичні та сучасні етичні та естетичні концепції;
- вивчення теорії етичної та естетичної форм суспільної свідомості;
- оволодіння основними поняттями етики та естетики на рівні відтворення, тлумачення та використання;
- прищеплення навичок всебічного загальнокультурного, етичного та естетичного аналізу проблем суспільного і культурного життя з використанням відповідного категоріального апарату;
- набуття навичок та вмінь застосовувати знання з етики та естетики для визначення лінії поведінки в умовах розмаїття культур.

Предметом курсу є сукупність практичних форм взаємовідносин людей, їх ціннісний зміст і значимість; процеси чуттєвого пізнання дійсності, закономірності розвитку мистецтва.

Засвоївши курс етики та естетики, студенти повинні:

- знати основний зміст курсу, головні напрямки класичної, сучасної та вітчизняної етики та естетики; оволодіти філософсько-культурологічним способом мислення та відповідним категоріальним апаратом; засвоїти світоглядно-гуманістичний зміст етики та естетики, а також їх наукову природу;
- вміти на основі ґрунтовного знання етики та естетики оцінити свій стиль життя; засвоївши специфіку філософсько-культурологічного осягнення дійсності, сформувати власну світоглядну позицію; застосовувати набуті знання при аналізі актуальних проблем сьогодення та у повсякденній професійній та комунікативній практиці.

Структура курсу етики та естетики у вищих навчальних закладах визначається згідно тематичного плану і включає два основні розділи:

- етика – наука про мораль;
- естетика як філософська наука про закони краси.

Основними формами навчальної роботи в процесі вивчення курсу етики та естетики є лекція, семінарське заняття, самостійна та індивідуальна робота студентів. При цьому самостійна робота студентів розповсюджується на підготовку до всіх типів аудиторних

занять, а також виконання індивідуальних, пошукових та тестових завдань. Плановані обсяги самостійної роботи – 62 годин.

Методичні рекомендації до самостійної роботи

З навантаження, що відводить за планом підготовки на навчальну дисципліну, сьогодні особливо велика питома вага відводиться самостійній роботі та індивідуальним завданням. Дані види робіт покликані закріпити одержані знання та навички, отримані в межах аудиторної роботи, а також виявити творчі здібності студента. Найбільш раціональна система виконання завдань самостійної роботи включає такі етапи:

- своєчасне та послідовне ознайомлення з темами та питаннями, що виносяться на самостійну роботу студента;
- встановлення зв'язку між темами та відповідними розділами програми курсу;
- постійна взаємодія з викладачем з метою отримання методичної підтримки щодо виконання завдань самостійної роботи, а також поступове і послідовне оцінювання результатів виконання завдань;
- ознайомлення з літературою, що рекомендується до тем самостійної роботи, підготовка конспектів першоджерел;
- перегляд власного конспекту лекцій з метою з'ясування того, які питання не були висвітлені викладачем та включення їх до самостійної роботи;
- вивчення відповідних теми та питань за підручниками та навчальними посібниками;
- визначення незрозумілих питань, які слід з'ясувати на індивідуальній консультації з викладачем або на семінарі;
- самоперевірка, що включає в себе перевірку засвоєння основних понять і категорій теми (може здійснюватися декількома студентами як перехресне опитування).

Також, до різновидів самостійної роботи відноситься написання тез доповідей на конференції, підготовка матеріалів наукових статей. Складання плану доповіді на конференції допомагає навчитись аргументувати актуальність дослідження, самостійно виділяти головні проблеми, питання, на яких акцентовано увагу, розташовувати їх в логічній послідовності

На семінарських заняттях викладач оцінює знання студентів щодо основного змісту тем, сформовано в межах розподілу часу самостійної роботи та його доцільного використання, а також навички складати конспект, самостійно формулювати та висловлювати думки, орієнтуватись в актуальних етичних та естетичних проблемах.

Враховуючи особливості навчання за Болонською системою, студентам необхідно виділити достатню кількість годин для самостійної роботи, яка включає, крім ознайомлення з рекомендованою літературою, складання конспекту, вивчення поданих питань за підручником, ще й виконання проблемно-пошукових та тестових завдань.

Такі завдання спрямовані на поглиблене осмислення основних проблем курсу, пробудження активності та самостійності мислення студентів. Тестові, а особливо проблемно-пошукові вправи, мають на меті ініціювати власні роздуми, міркування студентів, бажання самостійно продовжити освіту та знайти оригінальні шляхи розв'язання протиріч і вирішення ґрунтовних етико-естетичних проблем.

Для виконання тестових та проблемно-пошукових завдань студенту необхідно користуватися не тільки підручниками, а й першоджерелами та додатковою літературою, що запропонована у даному методичному посібнику.

Індивідуальна робота повинна виконуватися студентом під керівництвом викладача. Форма звіту обирається за бажанням (написання та захист реферату, підготовка доповіді або статті у наукове видання, складання стислого конспекту та підготовка до співбесіди з викладачем тощо). На індивідуальних консультаціях викладач рекомендує відповідну літературу кожному студенту.

Індивідуальні завдання з модулю «Етика»

1. Етичні ідеї Геракліта та Демокріта.
2. Антропоцентрична етика софістів.
3. Етичний раціоналізм Сократа.
4. Свобода в етичному вченні кініків.
5. Етика насолоди в давньогрецькій традиції.
6. Арістотель – засновник етики як самостійної науки.

7. Мужність – основна категорія етики стоїцизму.
8. Етичне вчення Августина Блаженного.
9. Етика гуманізму епохи Відродження.
10. «Буття без моралі – прокляття»: етика Ф.Бекона.
11. Добро і зло в етичній системі Спінози.
12. «Розумний егоїзм»: етика епохи Просвітництва.
13. Моральний закон І.Канта.
14. Моральність та патріотизм в етиці Гегеля.
15. Етика марксизму та її сучасні інтерпретації.
16. «Благоговіння перед життям»: етика А.Швейцера.
17. Нігілістична етика Ф.Ніцше.
18. Етика песимізму А.Шопенгауера.
19. Екзистенційне спрямування етики С.К'єркегора.
20. Етика відповідальності в сучасній німецькій філософії.
21. Німецька комунікативна етика.
22. Етичне вчення Григорія Сковороди.
23. Серце як центр морального життя в етиці П.Юркевича.
24. Етичні традиції українського народу.
25. Свобода як основна етична цінність у творчості Т.Шевченка.
26. Етичне спрямування творчості Лесі Українки.
27. Суперечності етичної системи Ф.Достоевського.
28. Діалогічна етика М.Бахтіна.

Тестові завдання з модулю «Етика».

1. Стан душевного спокою і непохитності в античному етосі має назву:
 - а) апатія; б) аскетизм; в) аморфність; г) альтруїзм; д) атараксія.
2. Які з перерахованих понять не є категоріями етики:
 - а) прекрасне; б) потворне; в) добро; г) піднесене; д) щастя; е) трагічне; є) совість.
3. До якого з типів любові за класифікацією К.С.Льюїса можна віднести почуття: а) дитини до матері; б) Ромео до Джульєти; в) Бога до людини; г) матері до дитини (любов-потреба, любов-прихильність, любов-оцінка, любов-закоханість, любов-дарунок, любов-милосердя)?

4. Патріотизм – це:

а) любити символіку своєї держави; б) вважати кращим своє, а не іноземне; в) любити свій народ; г) думати в першу чергу про Батьківщину; д) вести рахунок бойовим перемогам своєї держави.

5. Поняття «етичний» вперше зустрічається у творах:

а) Сократа; б) Платона; в) Аристотеля; г) Цицерона; д) Сенеки.

6. Кому належить авторство «золотого правила» моралі:

а) Сократу; б) Аристотелю; в) Марксу; г) Конфуцію; д) Паскалю.

7. Чи все можна виміряти у товарно-грошовому еквіваленті? В якому з перерахованих випадків можливо, з точки зору етики, погодитись на матеріальну компенсацію моральних збитків:

а) публічна словесна образа; б) зрада; в) ляпас по щоці; г) журналістська «утка»; д) брехня кращої подружки (друга); е) недотримання угоди в бізнесі.

8. Прочитайте наведені нижче вислови та визначте їх авторів:

а) Немає нічого прекраснішого, ніж дарувати людям щастя.

б) Людина створена для щастя, як птах для польоту.

в) Людина народжується для щастя і радості, і бореться вона і діє в ім'я щастя. І розцвітає людина в щасті, а не смутку, в світлі, а не в темряві, в сім'ї, а не в розлуці.

г) У щастя людського два вірних є крила:

Троянди й виноград – приємне і корисне.

а) О.Довженко; б) Л.Бетховен; в) М.Рильський; г) В.Короленко.

9. Доберіть пари з перерахованих позитивних та негативних рис особистості: гордість, кар'єризм, підприємливість, егоїзм, жадоба, прагматизм, гординя, прагнення до самореалізації, схильність до експлуатації інших, альтруїзм.

10. Назвіть засновників етичних концепцій:

А) «благочиння перед життям»;

Б) нігілістичної;

В) екзистенційної;

Г) християнської?

Проблемно-пошукові завдання з модулю «Етика»

1. Поясніть висловлювання:

Людина збільшує своє щастя в тій мірі, в якій вона наділяє його іншим (І.Бентам).

Не зайнята діяльністю людина ніколи не зможе насолодитися повним щастям. На обличчі нероби Ви завжди знайдете відбиток невдоволення та апатії (Г.Гейне).

Людина ніколи не буває щаслива чи нещаслива як їй це вважається (Ф.Ларошфуко).

Світ буде щасливий тільки тоді, коли у кожної людини буде душа художника, інакше кажучи, коли кожен буде знаходити радість в своїй праці (О.Роден).

2. Поміркуйте: чи тотожні за своїм етичним змістом поняття «егоїзм» та

«монологізм», «спілкування» та «діалог», «милосердя» та «жалість»?

3. Як Ви вважаєте, діяльність людини є достатньою підставою для наших суджень про неї? Чим homo ethicus відрізняється від homo faber'a? Обґрунтуйте відповідь, наводячи приклади.

4. Як Ви ставитеся до мораторію на смертну кару? Якщо Ви прихильник заповіді: «Не убий!», то якою є Ваша позиція щодо проблеми евтаназії?

5. Яке моральне підґрунтя має давньоримський вислів: «Краще лікувати з самого початку, ніж дозволити розвинутись хворобі»?

6. Чи вважаєте Ви, що моральність існує у світі тварин? Якщо так, то спробуйте визначити, у кого вона вище: у мавп, дельфінів, мурах, собак, коней?

7. Практично всі релігійні вчення закликають робити добро всім: і добрим, і злим. Чому? Чи згодні Ви з такою позицією?

8. Чи згодні Ви, що гроші як загальний еквівалент стають також еквівалентом моралі?

9. Чесність бізнесмена – запорука його благополуччя. Чи згодні Ви з таким твердженням? Чи діяло це правило в певний історичний час, чи діє сьогодні?

10. Розтлумачте етичний парадокс Блеза Паскаля: «Єдине, що нас втішає в наших нещастях – це розваги. А між тим розвага – найбільше з нещасть. Вона нас розважає і дозволяє наблизитися до смерті непомітно».

11. Поясніть латинську приказку: «Совість – це тисяча свідків».

12. Спеціалісти фіксують сьогодні наступні тенденції: а) зменшення контролюючої функції моралі та зростання свавілля; б) заміна вимог моральності критеріями раціональності, прагматизму. Чи згодні ви з цим твердженням? Аргументуйте відповідь.

13. Порівняйте вимоги професійної та корпоративної культури. Визначте їх подібність та відмінність.

14. СENSE життя митця (на прикладі видатної особистості).

Індивідуальні заняття з модулю «Естетика»

1. Співвідношення понять краси, прекрасного та естетичного.
2. Особливості естетики як філософської науки.
3. Провідні концепції естетичного в європейській культурі.
4. Взаємовпливи релігії та мистецтва.
5. Художні стилі класичного мистецтва.
6. Художні стилі некласичного мистецтва.
7. Художній авангард та його естетична оцінка.
8. Естетичне як цінність.
9. Діалектична єдність етичного і естетичного, їх взаємозв'язок.

10. Проблема прекрасного і потворного в житті і художній творчості.
11. Трагічне в естетиці екзистенціалізму.
12. Мистецтво як соціальний і культурний феномен.
13. Мистецтво як засіб гармонізації природи і культури.
14. Основні парадигми сучасної мистецької творчості.
15. Етико-естетичні аспекти життєвого вибору особистості.
16. Життєва мудрість та естетична свідомість.
17. Відмінності естетичного смаку поколінь.
18. “Краса врятує світ” – Що це означає?
19. Естетичні аспекти кохання.
20. Естетика в гендерному вимірі

Тестові завдання з модулю «Естетика»

1. Монтаж – художній засіб:

а) живопису; б) скульптури; в) театру; г) кіно; д) літератури.

2. Які з перерахованих напрямів мистецтва склалися на початку ХХ ст.:

а) фовізм; б) романтизм; в) класицизм; г) кубізм; д) сюрреалізм; е) дадаїзм; є) барокко.

3. Концепція якого мислителя покладена в основу інтуїтивістської естетики:

а) З.Фрейда; б) А.Камю; в) Р.Інгардена; г) А.Бергсона; д) П.Рікера.

4. Які з перерахованих функцій мистецтва є провідними в українській національній традиції:

а) пізнавальна; б) виховна; в) практично-утилітарна; г) евристична; д) релаксаційна; е) інформативна; є) компенсаторна; ж) трансляційна; з) розважальна; і) прогностична.

5. Які з перерахованих категорій є категоріями естетики: прекрасне, потворне, соціальне, трагічне, добро, екзистенція, піднесене, індивідуальне, комічне, історичне, гармонійне, вольове.

6. Доберіть пари, спираючись на відомий міф про Аполлона, якому були підпорядковані музи:

Трагедії	Кліо
Ліричної поезії	Талія
Любовної лірики	Мельпомена
Танців	Уранія
Епічної поезії	Евтерпа
Історії	Комедії
Астрономії	Калліопа
Гімнів	Полігімнія
	Ерато
	Терпсихора

7. Хто з перерахованих мислителів є засновником естетики як самостійної науки: а) І.Кант; б) Г.Гегель; в) Аристотель; г) О.Баумгартен; д) Й.Фіхте.

8. Засновником новаторського театру «Березіль» був:

а) В.Винниченко; б) П.Тичина; в) Л.Курбас; г) Т.Яблонська; д) В.Стус.

9. Доберіть пари:

К.Малевич	«Мина Мазайло»
П.Куліш	«Земля»
М.Хвильовий	«Чорний квадрат»
Т.Яблонська	«Вальдшнепи»
О.Довженко	«Хліб»

10. Видатними українськими художниками ХІХ століття є:

а) Т.Шевченко; б) М.Лисенко; в) О.Мурашко; г) Л.Позен; д) С.Васильківський; е) Є.Гребінка.

Проблемно-пошукові завдання з модулю «Естетика»

1. Які чинники впливають на формування естетичного почуття людини?
2. Як співвідносяться між собою свобода та детермінізм у мистецтві? Яку роль відіграють у даному контексті релігійні та етнонаціональні традиції?
3. Чи доцільно, сприймаючи та осмислюючи художній твір, враховувати суб'єктивні якості митця? Які чинники впливають на етичні параметри художньої творчості?
4. Спробуйте з позицій сучасної естетики проаналізувати творчість В.Маяковського, Л.Толстого, Ф.Достоевського, Т.Шевченка (або інших митців – за вибором).
5. Чи вважаєте Ви, що сучасний стан розвитку українського мистецтва – це його занепад? Обґрунтуйте власну думку.
6. Чи є мода формою естетичної діяльності?
7. Проаналізуйте, як пов'язане моральне та естетичне в героїчному.
8. Що означає поняття «співтворчість» автора та глядача у сприйнятті художнього образу?
9. Піфагорейці вважали, що мистецтво приводить людину до духовного очищення. Аристотель ввів спеціальний термін для позначення цього феномену – катарсис. Як Ви розумієте його сутність?
10. Як Ви вважаєте, краса є зовнішньою характеристикою людини?
11. Із чим пов'язана поява дизайну як виду творчої діяльності?

12. Яку роль відіграє естетичний ідеал у ставленні людини до себе, до інших і до дійсності в цілому?

13. Чи змінюється естетичне почуття протягом життя людини?

14. Як Ви розумієте зв'язок мистецтва з людською життєдіяльністю, з місцем проживання людини?

15. Французький філософ Ш.Монтеск'є писав: «Коли потворне для нас несподіване, воно може викликати своєрідну веселість і навіть сміх». Наведіть приклади на підтвердження цієї думки, використовуючи мистецькі, літературні образи.

Орієнтовні питання для підсумкового контролю

1. Розкрийте смисл понять «етика», «етос», «мораль».
2. Що є предметом етики?
3. Чому етика є філософською наукою?
4. Які сфери буття людини потрапляють у поле особливої уваги етики?
5. В чому полягає мета вивчення історії етики?
6. Які галузі практичного застосування етики Ви вважаєте найважливішими?
7. Як впливає суспільний розвиток на систему моральних цінностей?
8. Чи існувала мораль у первісному суспільстві?
9. Що спільного і у чому полягає відмінність між системою табу у первісному суспільстві та сучасною моральною нормою?
10. Чим моральна регуляція поведінки людини відрізняється від правової?
11. В чому полягає зміст поняття «аморальність»?
12. Як Ви вважаєте, чи має сенс надати основним вимогам моралі дієвість правових норм?
13. Як Ви розумієте вираз «мудрість звичая»?
14. В чому полягає взаємозв'язок між етикою та політикою у відповідності до концепції Аристотеля?
15. Поясніть відмінність концепцій Аристотеля та Макіавеллі у осмисленні взаємозв'язку етики та політики.

16. Які особливості політичної сфери є найбільш ризикованими з етичної точки зору?

17. В чому полягає сутність «золотого правила» моралі?

18. Як, виходячи з основ загальнолюдської моральності, Ви можете обґрунтувати свої обов'язки перед власною локальною спільнотою?

19. Чи пов'язана моральність людини з її соціальним становищем?

20. Дайте характеристику основних моральних цінностей українства.

21. Чи завжди загальнолюдські та національні норми моралі знаходяться у відповідності?

22. Чи існує на Вашу думку прогрес у галузі моральної культури людства?

23. Дайте визначення поняття «моральна свідомість».

24. Назвіть сутнісні риси моральної норми.

25. Назвіть альтернативні концепції взаємовідношення добра і зла.

26. Чому неможливо остаточно визначити поняття «добро»?

27. Які різновиди морального зла Ви можете назвати?

28. Які загальні сутнісні риси морального зла?

29. Чи є тоталітаризм проявом морального зла?

30. Чи можливо розглядати зло як просте заперечення добра?

31. Чи не здається Вам, що іноді «злі» письменники, філософи, художники є більш цікавими, ніж «добрі»? Чому?

32. Чи може бути зло шляхом до здійснення добра?

33. Чи потрібний людині власний «досвід зла»? Обґрунтуйте.

34. Дайте характеристику вчинку як основи моральної діяльності.

35. В чому полягає різниця між подвигом та вчинком?

36. Чим обумовлена суб'єктивна необхідність звернення до проблеми сенсу життя людини?

37. Які ознаки осмисленості існування людини Ви вважаєте найважливішими?

38. Як Ви вважаєте, чи збільшиться гострота проблеми сенсу людського життя за умови якісного подовження життя?

39. Яке з відомих трактувань смерті здається Вам найбільш влучним?

40. Чому церква засуджує самогубство? Як Ви ставитесь до цієї проблеми?

41. Як Ви ставитесь до проблеми евтаназії? Обґрунтуйте.

42. Чи повинна людина нести відповідальність за вчинки своїх близьких?

43. Які умови досягнення щастя здаються Вам найважливішими?

44. Які основні функції моральної самосвідомості?

45. Чи є важливою турбота людини про власну репутацію?

46. В чому проявляється моральна гідність людини? Що означає «поважати моральну гідність людини»?

47. Який взаємозв'язок між свободою та совістю людини?

48. Чи мав рацію А.Швейцер, який вважав «чисту совість» винаходом диявола? Обґрунтуйте.

49. Яку роль відіграють докори сумління у моральному вдосконаленні людини?

50. Чи може людина відчувати сором перед самою собою?

51. В чому знаходить вияв свобода волі людини?

52. Чи може ретельне виконання службових обов'язків набути риси морального вчинку?

53. Чи може бути діяльність митця (художника, поета, письменника,

музиканта) моральною чи аморальною?

54. Назвіть основні концепції співвідношення мети та засобів діяльності.

55. Чи завжди виправдовує себе етика ненасилля?

56. Які види спілкування Ви знаєте?

57. Дайте визначення понять «комунікація», «діалог», «спілкування».

58. Чи можна назвати контакт людини з природою спілкуванням?

59. Особливості ділового спілкування.

60. Які загальні риси і у чому полягає відмінність моральної відкритості та психологічної екстраверсивності?

61. Чи існує зв'язок між толерантністю та байдужістю?

62. Чи заслуговує поваги як людина правопорушник або злочинець?

63. Яка форма співчуття – спів-страждання або спів-радість – здається

Вам життєво більш змістовною?

64. В якому сенсі любов можна вважати моральною умовою спілкування людей?

65. Які види любові Ви можете назвати? Чи мають вони певну загальну основу?

66. Чи можна вважати ввічливість суто зовнішньою характеристикою людини?

67. Дайте визначення естетики як самостійної науки.

68. Охарактеризуйте перші естетичні уявлення у Давньому світі, класичну та посткласичну естетику.

69. Які види естетичної діяльності ви знаєте?

70. Дайте визначення категоріям естетичної свідомості: естетичне почуття, естетичний смак та естетичні ідеали.

71. Охарактеризуйте основні естетичні категорії: гармонія, міра, прекрасне, потворне, піднесене, героїчне, низьке, трагічне, комічне.

72. Мистецтво як соціальне явище. Види та функції мистецтва.

73. Художній образ, художній твір та художній стиль.

74. У чому полягає особливість самореалізації особистості засобами мистецтва?

75. Дайте характеристику співвіднесеності та взаємодії мистецтва і науки.

76. Художня реальність в Україні та шляхи естетичного виховання спеціалістів негуманітарного профілю.

77. Українська естетика в контексті національної культури.

Список рекомендованої літератури

Навчальні посібники

1. Афанасьев И. Деловой этикет / И.Афанасьев. – К.: Альтерпрес, 2000. – 352 с.

2. Боров Ю.Б. Эстетика / Ю.Б.Боров. – М.: Наука, 1998. – 288 с.

3. Бычков В.В. Эстетика / В.В.Бычков. – М.: Гадарика, 2005. – 556 с.

4. Гуревич П.С. Культурология / П.С.Гуревич. – М.: Проект, 2003. – 305 с.

5. Гусейнов А.А. Этика / Гусейнов А. А., Апресян Р. Г. – М.: АСТ, 1998. – 358 с.
6. Етика: Навчальний посібник / В.О.Лозовой, М.І.Панов та ін. – К.:Юрінком Інтер, 2002. – 408 с.
7. Зеленкова И. Л. Основы этики / И.Л.Зеленкова. – Минск, 1998. – 108 с.
8. Зусин В.Я. Этика и этикет делового общения: Учебное пособие для студентов вузов и техникумов / Зусин В.Я. – Мариуполь: Рената, 2000. – 204 с.
9. Коробкова С.Н. Этика делового общения: Тексты лекций / С.Н.Коробкова. – СПб.: СПбГУАП, 2001. – 45 с.
10. Кубрак О.В. Етика ділового та повсякденного спілкування: Навчальний посібник з етикету для студентів / О.В.Курбак. – Суми: ВТД "Університетська книга", 2001. – 208 с.
11. Левчук Л. Естетика / Л.Левчук. – К.: ЦУЛ, 2007. – 278 с.
12. Левчук Л. Основы эстетики / Левчук Л., Оніщенко О. – К.: Либідь, 2000. – 388 с.
13. Малахов В. Етика / В.Малахов. – К.: Искра, 2000. – 488 с.
14. Мишаткина Т. В. Этика / Мишаткина Т. – Минск: Наука, 2003. – 154 с.
15. Палеха Ю.І. Ділова етика: Навчальний посібник / Ю.І.Палеха. – К.: Вид-во Європейського університету, 2001. – 180 с.
16. Пысин К.К. В мире делового этикета / К.К.Пысин. – Одесса: Астропринт, 2004. – 256 с.
17. Резніченко В.І. Довідник-практикум офіційного, дипломатичного, ділового протоколу та етикету / Резніченко В.І., Михно І.Л.. – К.: УНВЦ "Рідна мова", 2003. – 479 с.
18. Сабат Э.М. Бизнес-этикет / Сабат Э.М.; пер.с англ. Б.М.Осетрова. – М.: ФАИР-ПРЕСС, 2004. – 240 с.
19. Ситуаційні вправи з курсу «Етика бізнесу» для студентів базової освіти всіх факультетів та спеціальностей денної форми навчання / Укл. С.Г.Радченко. – К.: КНТЕУ, 2003. – 25 с.
20. Сухарев В.А. Этика и психология делового человека / В.А.Сухарев. – М.: ФАИР, 1997. – 400 с.
21. Татаркевич В. Історія шести понять /В.Татаркевич. – К.: Омега, 2001. – 388 с.
22. Універсальний довідник з ділових паперів та ділової етики / Ред. Г.Г.Германенко. – К.: Довіра, 2003. – 623 с.

23. Холопова Т.И. Протокол и этикет для деловых людей / Т.И.Холопова. – М.: ИНФРА-М; Анкил, 1995. – 366 с.
24. Честара Дж. Деловой этикет / Честара Дж., пер. с англ. Л.Бесковой. – М.: ФАИР, 1997. – 336 с.
25. Этика. Энциклопедический словарь / Под ред. Р.Г.Апресяна и А.А.Гусейнова. – М., 2001. – 208 с.
26. Яковлев Е. Эстетика / Е.Яковлев. – М.: Регина, 1998. – 197 с.

Першоджерела

1. Адорно Т. Эстетическая теория. – М., 2001.
2. Андреев И.Л. Происхождение человека и общества. – М., 1988.
3. Апель К.-О. Априорі спільноти комунікації та основи етики. До проблеми раціонального обґрунтування етики за доби науки // Сучасна зарубіжна філософія. Течії і напрямки. – К., 1996.
4. Аристотель. Политика. // Соч.: В 4 т. – М., 1983.
5. Бакунин М.А. Философия. Социология. Политика. – М., 1989.
6. Бердяев Н.А. Смысл истории. – М., 1990.
7. Бернардо Д.Д. Биоэтика. Философское обоснование // Практична філософія. – 2002. – № 1.
8. Вебер М. Протестантская этика и дух капитализма. – М., 1990.
9. Гаврилишин Б. Дороговкази в майбутнє. До ефективніших суспільств: Доповідь Римському клубові: Переклад з англійської. – К., 1998.
10. Гегель Г. Эстетика: В 4 т. – М., 1968.
11. Духовне оновлення суспільства. – К., 1990.
12. Еко У. Роль читача. Дослідження з семіотики текстів. – Л., 2004.
13. Иванов В.Г. История этики древнего мира. – СПб., 1997.
14. Козловски П. Общество и государство: неизбежный дуализм: Перевод с немецкого. – М.: Республика, 1998.
15. Медведчук В. Сучасна українська національна ідея і питання державотворення. – К.: Україна, 1997.
16. Немировский В.Г. Смысл жизни: проблемы и поиски. – К., 1990.

17. Ницше Ф. Так говорил Заратустра. – К.: Интербук, 1990.
18. Оніщенко О.І. Художня творчість у контексті гуманітарного знання. – К., 2001.
19. Опанасюк О.П. Художній образ: структурна феноменологія і типологія форм. – Дрогобич, 2004.
20. Панченко В.І. Мистецтво в контексті культури. – К., 1998.
21. Парсонс Т. Человек в современном мире. – М., 1985.
22. Попович М.В. Раціональність і виміри людського буття. – К., 1997.
23. Поппер К. Открытое общество и его враги. – М., 1992.
24. Рудницька Т.М. Етнічні спільності України: тенденції соціальних змін. – К., 1998.
25. Сорокин П. Человек. Цивилизация. Общество. – М., 1992.
26. Тейяр де Шарден П. Феномен человека. – М., 1987.
27. Философский энциклопедический словарь. – М., 1989.
28. Франк С. Духовные основы общества. – М., 1992.
29. Фрейд З. Будущее одной иллюзии // Сумерки богов. – М., 1989.
30. Фромм Э. Бегство от свободы. – М., 1990.
31. Фромм Э. Человек для себя. – М., 1994.
32. Фромм Э. Этика и психоанализ. – М., 1998.
33. Швейцер А. Благоговение перед жизнью как основа этнического миро- и жизнеутверждения // Глобальные проблемы и общечеловеческие ценности. – М., 1990.
34. Шеллер М. Сутність моральної особистості // Сучасна зарубіжна філософія. Течії і напрямки. – К., 1996.
35. Шестаков В.П. Эстетические категории. Опыт систематического и исторического исследования. – М., 1983.
36. Шопенгауэр А. Афоризмы житейской мудрости. Мир как воля и представление // Свобода воли и нравственность. – М., 1992.
37. Шопенгауэр А. Основные идеи эстетики // Избр. произв. – М., 1992.
38. Юнг К. Проблемы души нашего времени. – М., 1993.

Інформаційні ресурси

1. Естетика: Підручник [Електронний ресурс] / Л.Т.Левчук, Д.Ю.Кучерюк, В.І.Панченко; за заг, ред. Л.Т.Левчук.— К.: Вища шк., 2006. — Режим доступу: <http://studentbooks.com.ua/content/view/1430/76/>
2. Сморж Л.О. Естетика: Навчальний посібник [Електронний ресурс] / Л.О.Сморж. — К.: Кондор, 2009. — Режим доступу: <http://ukrlibrary.com.ua/books/12/1/1/102.html>
3. Петрушенко В.Л. Етика та естетика [Електронний ресурс] / В.Л.Петрушенко. — Режим доступу: <http://textbooks.net.ua/content/category/42/59/48/>
4. Малахов В. Етика: Конспект лекцій [Електронний ресурс] / В.Малахов. — Електронний ресурс: <http://readbookz.com/books/159.html>
5. Чмут Т.Г. Етика ділового спілкування [Електронний ресурс] / Т.Г.Чмут. — Режим доступу: http://chitalka.info/gr_02/gr_02index.htm